

1 FRIHED I VELFÆRDEN

2 INDLEDNING

3 I SFU er vores grundlæggende holdning, at velfærdsstaten i sig selv ikke kan sikre lige
4 muligheder, tryghed og frihed for den enkelte. Vi vil et frit velfærdssamfund med demokrati
5 og valgmuligheder. På den korte bane bliver vi dog nødt til, at forbedre de forhold, der er i
6 den nuværende velfærdsstat. Vi vil ikke forsøge at bevare en velfærdsstat, der fastholder
7 sociale uligheder. Vi tror ikke på at en dyrere velfærdsstat løser de grundlæggende
8 problemer. Vi vil forandre velfærden, gøre den grundlæggende mere fri og demokratisk og
9 udbygge den, så den kan blive et middel i kampen for et socialistisk samfund. Dette papir
10 skitserer vores analyser af velfærdens udfordringer og vores løsninger på, hvordan
11 velfærden ændres i den ønskede retning.

12 ANALYSE

13 Over de seneste årtier har Socialdemokraterne og de borgerlige sammen bureaukratiseret,
14 centraliseret, udliciteret og markedsgjort velfærden. Dette har skabt en forringet velfærd,
15 hvor fokus ikke er på borgeren, men derimod på markedet, som kræver en mindre offentlig
16 sektor med konstante overskud på finansloven.

17 Med private virksomheder som forbillede bliver velfærdsinstitutioner som skoler og
18 plejehjem gjort til produktionsenheder, der skal byde ind på offentlige opgaver og få
19 kontrakter med specifikke produktionsmål. Det sætter målene i fokus frem for de
20 mennesker, der har brug for velfærden. I denne virksomhedslogik er nedskæringer ikke
21 forringelser heller ikke selvom, velfærden reelt bliver dårligere. De sørger derimod for
22 effektivitet: En billigt drevet skole vil kunne få et overskud, mens en dyrt drevet vil få
23 underskud og blive tvunget til at spare og dermed "effektivisere". For at gøre konkurrencen
24 mere ekstrem anvendes private virksomheder til at presse det offentlige til at blive billigere
25 uden noget mål om, at det samtidig bliver bedre for mennesker.

26 Som konsekvens er velfærden blevet bureaukratiseret i en sådan grad, at offentligt ansatte
27 skal registrere deres handlinger for at kunne dokumentere, at de opfylder kontrakten.
28 Samtidig er en hær af jurister, økonomer og lignende blevet ansat til at håndtere de
29 komplekse udbudssystemer og være på konstant udkig efter mulige effektiviseringer. Det er
30 fulgt op af en topstyring i det offentlige, hvor kommunerne mister friheden til at træffe
31 lokale beslutninger. De skal i stedet levere standardiseret velfærd inden for snævre rammer
32 dikteret af ministre og embedsmænd langt fra den enkelte borger. Vi er ikke de eneste, der
33 ønsker at mindske bureaukratiet. Liberal Alliance vil fjerne unødvendigt bureaukrati, men
34 stadig holde velfærden på markedsvilkår. Det er paradoksalt, for en stor del af
35 bureaukratiet eksisterer kun på grund af markedsliggørelsen af velfærden.
36 Bureaukratiseringen og virksomhedsgørelsen af vores velfærd, har ikke blot gjort den ringere
37 og sværere for mennesker, at få adgang til – det er også stik mod intentionen blevet dyrere.

1 Denne styrkelse af bureaukratiet har været ledsaget af en udvikling, hvor politikerne i
2 stigende grad uddanner sig som bureaukrater. Sammen har de ført, hvad de selv kalder, en
3 nødvendig politik, med en ufravigelig økonomisk ramme, hvor løsningen på mangel i
4 statskassen altid er nedskæringer.

5 Helt forståeligt har denne udvikling alt i alt forringet befolkningens tillid til, at
6 velfærdsstaten kan sikre dem tryghed og livsmuligheder. Faldet i tillid bliver brugt som
7 undskyldning fra politikere, bureaukrater og erhvervsfolk til at kræve endnu flere
8 effektiviseringer. På den måde havner velfærden i en ond spiral af dårlig kvalitet, faldende
9 tillid og yderligere forringelser – en spiral, som må stoppes, hvis velfærden skal være
10 bæredygtig. Mistilliden fra systemet bliver nemlig besvaret med mistillid til systemet og de
11 ansvarlige politikere. På denne måde bliver der skabt et tillidsbrud fra det politiske system
12 til borgerne og fra borgerne til det politiske system. Et tillidsbrud der også i sidste ende kan
13 gå ud over vores demokrati, da folk ikke længere kan spejle sig i politikerne.

14 DEMOKRATI I VELFÆRDEN

15 Den danske velfærdsstat lider i dag af et demokratisk underskud. Diktater fra
16 Christiansborg og Bruxelles, mange ledelseslag i kommunerne og bureaukratiske
17 dokumentationskrav til de offentligt ansatte har fjernet beslutningskraften fra dem der
18 udfører arbejdet. Magten over vores fælles velfærd bliver i stigende grad centraliseret på
19 færre og færre hænder, som er længere og længere væk fra borgerne. Samtidig mister vi
20 også demokratisk styring med de kommunale opgaver, som bliver udliciteret til private
21 virksomheder. Hvad enten der træffes politiske beslutninger langt fra borgerne, eller vi
22 lader virksomheder løse opgaver på markedets vilkår, taber vi som borgere i Danmark magt
23 over vores egen hverdag. Denne magt vil SFU tage tilbage til folket! Vi vil også mere end
24 det. Udover ovennævnte problemstillinger, hvor velfærden flytter sig i en udemokratisk
25 retning, har velfærden alle dage manglet demokrati.

26 Som menneske i samfundet, som bruger af velfærden og som ansatte, har vi aldrig haft reel
27 og direkte indflydelse på vores velfærd. SFU vil på sigt et velfærdssamfund, hvor borgere
28 ikke blot har indflydelse på velfærden gennem byråd og folketing, men også direkte fx
29 gennem økonomisk demokrati på arbejdspladserne og brugerråd i forbindelse med de
30 enkelte velfærdsinstitutioner.

31 Kommunerne skal for at give mere magt til folket have bedre mulighed for at lave
32 borgerdemokrati, borgerbudgetter, lokalråd m.m. Øget decentralt demokrati er et vigtigt
33 område for SFU, som vi vil bruge vores kræfter på at kæmpe for.

34 En af de måder, bestemmelse over fordelingen af pengene til velfærd er blevet flyttet væk
35 fra kommunerne på, er gennem øremærkning af midler. Denne øremærkning fastlåser de
36 politiske muligheder, så det er politikerne på Christiansborg og ikke de lokalt forankrede
37 kommunalpolitikere, der beslutter, hvordan velfærden skal udformes i lige præcis deres
38 lokalområde. Øremærkning er ofte effektiv symbolpolitik, men ofte uklogt og
39 demokratiforvridende i praksis – derfor bør det begrænses. På kort sigt skal alle kommuner
40 have mulighed for at være frikommuner.

1 På samme måde skal kommunerne og regionerne have større frihed til selv at styre deres
2 økonomi. Det vil give dem friheden til selv at vælge politiske løsninger på deres forskellige
3 opgaver og samtidig give rum til at eksperimentere med uortodokse tiltag i forsøg på at
4 forbedre velfærden. Konkret vil SFU give regioner mulighed for at opkræve skat og fjerne
5 budgetlovens stramme detailstyring af kommunernes økonomi, der blandt andet gør det
6 svært for kommunerne at hæve skatten, hvis dette er nødvendigt.

7 Også i kommunerne er der behov for et brud med bureaukratiet. Antallet af kommunale
8 mellemledere er eksploderet, uden det har betydet mere velfærd eller bedre velfærdstilbud –
9 snarere tværtimod. De mange ledelseslag forårsager i dag, at der er et misforhold mellem
10 det ansvar, man som fx teamleder har for, at en opgave bliver løst, og de beføjelser, man er
11 givet til at løse opgaven. Den store afstand mellem beslutningstagere, embedsværket og
12 opgaven, der skal løses gør, at følingen med konsekvenserne af beslutningerne forsvinder.
13 For SFU er en demokratisk magtfordeling i velfærden derfor én, hvor både borgerne,
14 velfærdsarbejderne og de politiske organer har indflydelse på beslutningerne. Siden vi skrev
15 vores første grundlov, er vores samfund blevet mere komplekst. På grund af den øgede
16 kompleksitet, er det blevet nødvendigt at have en stor regnemaskine bag sig, for at kunne
17 regulere ordentligt. Denne regnemaskine ligger hos embedsværket, og derfor bliver vi nødt
18 til at erkende, at meget af magten i samfundet er rykket fra vores folkevalgte til dem, der
19 sidder på kontorer i ministerier og forvaltninger. Fordi vi ønsker mere magt til folket, skal
20 vi også arbejde for, at den udøvende magt i højere grad bliver underlagt demokratisk
21 kontrol. Vi vil derfor kæmpe for, at embedsværket på alle niveauer bliver mere
22 gennemsigtigt og bedre til at formidle baggrunden for deres beslutninger og beregninger. Vi
23 ønsker også at udvide de folkevalgtes værktøjskasse i forhold til kontrol af den udøvende
24 magt.

25 FRIHED I VELFÆRD INDDRAGER BORGERNE

26 De borgerlige partiers argumentation om at de vil liberalisere velfærden bygger ofte på at
27 borgerne i Danmark i højere grad kan vælge de velfærdstilbud de mener passer på deres
28 egen hverdag. Vi skal i SFU også prioritere at skabe velfærdsløsninger der passer på det
29 enkelte menneske, som bør have mulighed for at vælge velfærdsstilbud til, som vil gavne
30 deres hverdag. Måden dette kan gøres på kan ske igennem en aktiv indsats for at skabe flere
31 valg i tilbud så der kunne ikke kun vælges i mellem standardløsningerne. Det skal ske
32 ved at borgerne ikke kun står for at vælge imellem standardiserede tilbud, men også kan
33 være med til at præge hvordan udformningen af velfærden skal se ud. Det er her det sande
34 frie valg af velfærden kommer til udtryk.

35 MANGFOLDIGHED

36 Vi skal have et opgør med tanken om, at der skal være nationale ensartede standarder for
37 alle velfærdsydelser. Det er nødvendigt fordi det, der virker et sted i landet, ikke
38 nødvendigvis virker et andet.

39 I SFU vil vi sætte mennesket før systemet. Det betyder for det første, at ingen skal
40 udelukkes fra velfærden på grund af brugerbetaling. Det betyder for det andet, at velfærden
41 skal tilpasses efter, at forskellige borgere kræver forskellige løsninger. Det er eksempelvis

1 meningsløst, at arbejdsløse skal skrive to jobansøgninger om ugen uanset faggruppe. Det vil
2 aldrig give mening for en tømmer, som ikke får job ved skriftlige ansøgninger men ved
3 personligt fremmøde. Derfor skal velfærden altid tilbyde forskellige mennesker, forskellige
4 løsninger som passer til deres situation. Der skal ikke være tale om tvang, men om reelt
5 forskellige tilbud, som den enkelte selv kan vælge i mellem. Det gælder også for de mange
6 minoriteter som føler, at de falder uden for systemets kasser, og som savner hensyntagen til
7 deres forskelligheder. Det er derfor, de føler sig utrygge ved det offentlige.

8 Samtidig skal staten ikke længere gøre sig til dommer over for borgere og ansatte. Det
9 offentlige kan ikke med rimelighed kræve, at deres ansatte ikke ryger i pausen, eller at en
10 arbejdsløs skal have fjernet en tatovering for at kunne få en offentlig ydelse. SFU vil et
11 opgør med flexjob-reformen. Syge borgere, der er for syge til at arbejde og derfor er på
12 overførselsindkomst, skal ikke tvinges i arbejde for at kunne få deres indkomst. Det er
13 vigtigt at alle velfærdsarbejdere har ordentlige vilkår, og at der er respekt for deres arbejde.
14 Derfor skal ingen tvinges til at arbejde på deltid, hvis de hellere vil arbejde fuldtid, og ingen
15 fuldtidsstilling skal være så nedslidende, at ansatte bliver syge af at bestride den og ældre
16 over 55 og småbørnsforældre have ret til at gå på deltid, hvis de har lyst. I dag udsættes de,
17 der er ramt af arbejdsløshed, ikke blot for ringere og ringere økonomiske vilkår. De
18 udsættes for en omfattende og undertrykkende kontrol, mistillid og mistænkeliggørelse. Der
19 er behov for et opgør med de mange urimelige regler, som hæmmer disse menneskers frihed
20 til bl.a. at eje nævneværdi formue og gifte sig med folk i arbejde. Desuden skal overvågning
21 af arbejdsløses privatliv og nyttesløse aktiveringskurser afskaffes, og det samme skal
22 brugen af nyttejob og virksomhedspraktik, hvor arbejdsløse skal levere gratis arbejdskraft
23 til private virksomheder og det offentlige.

24 TILLID

25 Den store mængde egenkontrol og dokumentation, der i dag kræves af velfærdsarbejderne,
26 er meget tids- og ressourcekrævende. Det giver borgeren en dårlig service og går ud over
27 velfærdsarbejdernes faglige stolthed og trivsel på arbejdspladsen.

28 Hvis vi skal sikre en velfærd af høj kvalitet for både de, der gør brug af den, og de, der
29 arbejder inden for den, er det vigtigt at gøre op med den grundlæggende mistillid, der de
30 senere år har været, til velfærdsarbejderne. Det overordnede princip i velfærden skal være
31 tillid til velfærdsarbejdernes faglighed i stedet for konstant kontrol. Vi vil give tilliden
32 tilbage og afvikle stopurstyrraniet, som man ser i blandt andet hjemmeplejen, hvor hvert
33 minut er skemalagt på forhånd og skal dokumenteres. Det skal i langt højere grad være op
34 til brugeren og den ansatte i samråd at beslutte, hvilken hjælp den enkelte har brug for.
35 Ligeledes skal der være færre minimumsstandarder i velfærden - eksempelvis standarder
36 for hvor ofte sengene på sygehusene skal reddes, hvor ofte de ældre skal have mulighed for
37 at komme på toilettet, eller hvor ofte folkeskoleelever har diktat i dansk. I stedet skal der
38 være større tillid til de ansattes faglige vurderinger.

39 En større tillid til velfærdsarbejdernes faglighed skal også komme til udtryk ved flere
40 fagfolk i forvaltningerne, så fx flere pædagoger deltager i arbejdet med at gennemføre og
41 forvalte lovgivning inden for børn- og ungeområdet, socialarbejdere på socialområdet osv.

1 Dette skal gælde i kommunerne, i regionerne og på landsplan. Vi tror på, at det vil være
2 med til at sikre kvalitet og mindske antallet af virkelighedsfjerne beslutninger, hvis det i
3 højere grad er fagfolk inden for de enkelte områder og ikke kun statskundskaere, jurister
4 og økonomer, der administrerer vores velfærd. Derfor vil SFU bl.a. et opgør med
5 visiteringer og i stedet lægge pengene ud til fagfolkene. Tilliden til fagligheden bliver i dag
6 også frataget offentligt ansatte i kraft af ulovlig indskrænkning af deres ytringsfrihed.
7 Mange ansatte i det offentlige tør ikke offentligt udtale sig om deres arbejdsforhold og om
8 de forhold, de i deres arbejde byder borgerne. Det er ikke blot frygten for at miste sit job og
9 selvcensur, der holder medarbejderne tilbage. Også på ledelsesniveau i kommunerne,
10 besluttet det at medarbejderne ikke må udtale sig om bestemte emner. Det er ulovligt at
11 indskrænke medarbejderes ytringsfrihed og ytringspligt – og det er en kultur, der må og
12 skal ændres. Ikke blot for de ansattes skyld, men for hele samfundets. Det er i vores fælles
13 interesse, at alle faggrupper kan, tør og har mulighed for at kritisere forhold, der bør
14 kritiseres

15 Vi erkender, at en kvalitetskontrol er nødvendig for at sikre god velfærd til borgerne. Men
16 vi mener ikke, at den bør udføres ved, at den ansatte skal dokumentere hvert eneste
17 toiletbesøg. Derimod kan den udføres ved f.eks. anmeldte og uanmeldte inspektioner nogle
18 gange om året fra fagfolk, som kan følge op, hvis de finder kritisable forhold.

19 Privatisering og udlicitering af velfærden til private virksomheder kan, som et af mange
20 kritikpunkter, ses som en mistillidserklæring til de offentligt ansatte. At mene, at man kan
21 opnå bedre velfærd ved at udsætte de offentligt ansatte for konkurrence, er en mistillid til,
22 at velfærdsarbejderne er i stand og har vilje til at levere den bedst mulige velfærd. SFU er
23 grundlæggende imod, at folk skal kunne berige sig på vores velfærd. Desuden er der mange
24 andre problematikker ved privatisering af velfærden, eksempelvis kan det have store
25 konsekvenser, hvis et plejehjem eller et fængsel pludselig må dreje nøglen om. Vores velfærd
26 skal ikke baseres på markedsvilkår, så udlicitering skal kun ske, hvis det gavner
27 fællesskabet, fx ved at man udnytter viden og kompetencer en forening eller virksomhed
28 ligger inde med. Vi ønsker at friholde kerneopgaverne indenfor de forskellige
29 velfærdsområder for udlicitering.

30 AFSLUTNING

31 Fra flere sider er velfærden under pres, og det går ud over menneskers frihed til
32 forskellighed, det demokratiske fundament og tilliden til hverdagens eksperter. I SFU vil vi
33 dog ikke blot forsvare velfærden mod disse trusler, men også forandre samfundet
34 grundlæggende med en vision om at give folk friheden og livsmulighederne tilbage.